

Handläggare
Renée Roslycke
Utvecklingsavdelningen

Diarienummer
2018SCN/0023

Socialnämnden

Förslag till beslut

Tillsynsplanen för 2018 enligt alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel godkänns.

Beslutsnivå

Socialnämnden

Ärendebeskrivning

Enligt 9 kapitlet 2 § alkohollagen ska kommunen upprätta en tillsynsplan som ges in till länsstyrelsen. Tillsynsansvaret enligt alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel faller inom Socialnämndens ansvarsområde enligt nämndens reglemente.

Sammanfattning

Den inre tillsynen avseende ekonomisk skötsamhet, marknadsföring samt analys av restaurangrapporter har utökats.

Bedömning

Ekonomiska konsekvenser

Tillsynsverksamheten finansieras av olika typer av avgifter som är kopplade till näringsidkarnas verksamheter. Godkännande av tillsynsplanen medför därmed inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Konsekvenser för miljön

Godkännande av tillsynsplanen medför inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Tillsynen utifrån bestämmelserna i alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel ger kommunen goda förutsättningar att verka för att begränsa skadeverkningar för medborgarna.

Konsekvenser för barn

En korrekt hantering av alkoholservering, tobaksförsäljning samt försäljning av receptfria läkemedel minimerar även risken för barn och unga att direkt eller indirekt drabbas av olika typer av skador på grund av exempelvis vuxnas missbruk.

Diarienummer
2018SCN/0023

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Tillsynsplan 2018.	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Chef för enheten för särskilda myndighetsfrågor och digitalisering

Tillförordnad chef för sektor omsorg och välfärd

Anne Lundkvist
Tf. sektorchef

Renee Roslycke
Enhetschef

Tillsynsplan för 2018 enligt alkohollagen, tobakslagen och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel

1. Kommunens tillsyn av serveringstillstånd enligt alkohollagen

Alkohollagen är en skyddslagstiftning som har som mål att begränsa alkoholens skadeverkningar. Enligt alkohollagen ska alkoholpolitiska hänsyn alltid gå före företagsekonomiska och näringspolitiska intressen. För att begränsa tillgängligheten till alkohol anger lagen höga krav på den som söker tillstånd att servera alkohol.

Servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker får endast ske av den som meddelats serveringstillstånd. Av alkohollagen framgår att servering endast får ske i sådan omfattning och sådana former att skador eller brister i ordning och nykterhet på serveringsställena inte uppstår. Som ett särskild skydd för ungdomar finns även åldersgränser angivna i lagen. De förutsättningar som gäller för att beviljas serveringstillstånd skall vara uppfyllda även efter det att serveringstillstånd meddelats.

Kommunen ska enligt alkohollagen bedriva tillsyn över att alkohollagens bestämmelser efterlevs. När missförhållanden föreligger kan kommunen återkalla serveringstillståndet enligt 9 kap. 18 § Alkohollagen (2010:1 622). Om det föreligger särskilda skäl kan kommunen meddela varning eller erinran i stället för återkallelse.

Olika slags tillsyn

Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i alkohollagen utövas enligt 9 kap 2 § Alkohollagen av kommunen och polismyndigheten. Ibland kan tillsynen samordnas med andra myndigheter. I Värmdö kommun genomförs en del av kvällstillsynen tillsammans med polismyndigheten och i förekommande fall även skattemyndigheten. Lagen anger att det ska finnas olika former av tillsyn, inre och yttre tillsyn.

Inre tillsyn

Inre tillsyn är av administrativ karaktär och fordrar ofta kontakter med andra myndigheter för att bl.a. undersöka om tillståndshavaren med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden fortfarande är lämplig att utöva

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av Socialnämnden, och beslutas med stöd av 9 kap. 2 § alkohollagen samt 19 a § tobakslagen.

Uppföljning och uppdatering

Utvecklingsavdelningen ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

verksamheten. För att fullgöra den inre tillsynen och få kännedom om tillståndshavarens och bolagsföreträdarnasandel och ekonomiska skötsamhet kontaktas Polismyndigheten, Kronofogdemyndigheten och Skatteverket genom remissförfaranden. I den inre tillsynen ingår även kontroll av tillståndshavarnas marknadsföring i ex. tidningar och sociala medier. Kommunen granskar och analyserar även tillståndshavarnas restaurangrapporter samt får in kontinuerliga uppdateringar om bolagsändringar.

Yttre tillsyn

Yttre tillsyn är besök på restaurangen i syfte att följa upp att verksamheten bedrivs enligt alkohollagens bestämmelser. Det kan handla om rutintillsyn som inte är påkallad av någon särskild omständighet. Det kan också vara riktad uppföljande tillsyn orsakad av tidigare iakttagelser eller inkommen information från annan myndighet eller från allmänheten. Yttre tillsyn kan ske på dagtid, kvällar och nätter.

Samordnad tillsyn

Samordnad yttre tillsyn, som är en form av yttre tillsyn, kommer att genomföras vid ett antal tillfällen under 2018. Den genomförs i samverkan med andra myndigheter såsom skattemyndigheten, polisen och kommunens miljöinspektörer. Konstellationen kan variera. Vilka tillståndshavare som ska kontrolleras/ besökas vid den samordnade tillsynen bestäms i samråd med berörda myndigheter utifrån variabler som prioritering, förekommen anledning eller rutin.

Tillsyn av serveringstillståndshavare

Målsättningen är att alla tillståndshavare kommer att få minst ett tillsynsbesök per år. Antalet planerade besök per serveringsställe varierar beroende på serveringsställets öppettider, geografiska läge, målgrupp mm. Förutom inplanerad yttre tillsyn kan besök på serveringsställen även ske på förekommen anledning. Inre tillsyn kommer att bedrivas löpande under hela året genom att kommunen granskar och analyserar tillståndshavarnas restaurangrapporter samt får in kontinuerliga uppdateringar om bolagsändringar, betalningsanmärkningar och tillståndshavaresandel. Tillsynen bedrivs i princip alltid oanmäld.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av Socialnämnden, och beslutas med stöd av 9 kap. 2 § alkohollagen samt 19 a § tobakslagen.

Uppföljning och uppdatering

Utvecklingsavdelningen ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Vid den yttre tillsynen ska kommunens tillsynspersonal främst kontrollera

- att ordning och nykterhet råder på serveringsstället
- att servering inte sker till minderåriga
- att servering inte sker till märkbart påverkade personer
- att lagad eller på annat sätt tillredd mat tillhandahålls på serveringsstället
- att det finns ett allsidigt matutbud
- att serveringsansvarig person finns på plats
- att det finns alkoholfria alternativ
- att serveringslokalerna och kökets beskaffenhet överensstämmer med bestämmelserna i alkohollagen
- att den som serverar alkohol är anställd av tillståndshavaren eller är inhyrd av ett bemanningsföretag
- att marknadsföringen inte är påträngande
- att animeringsförbudet respekteras
- att serveringen sker återhållsamt
- att servering inte sker före eller efter beviljad serveringstid
- att försäljningen bokförs enligt alkohollagens bestämmelser
- att meddelandevillkor följs
- att förvarings- och förtäringförbuderna efterlevs

2. Tillsyn av detaljhandel/servering av folköl

Med folköl avses alkoholdrycker vars alkoholhalt överstiger 2,25 men inte 3,5 volymprocent.

Enligt alkohollagen är den som bedriver detaljhandel eller servering av öl skyldig att anmäla verksamheten till kommunen. Den som säljer folköl har enligt lagen skyldighet att utöva särskild tillsyn (egenkontroll) över försäljningen och att ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Egenkontrollprogrammet ska bl.a. innehålla uppgifter om hur handlaren informerar personalen om regler för försäljning, vem som är försäljningsansvarig, rutiner för ålderskontroll och hur handlaren informerar om rutinerna för ålderskontrollen. Vid servering av öl ska egentillsynen inriktas i huvudsak på att servering inte sker till underåriga eller märkbart påverkade gäster samt att det råder ordning och nykterhet på

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av Socialnämnden, och beslutas med stöd av 9 kap. 2 § alkohollagen samt 19 a § tobakslagen.

Uppföljning och uppdatering

Utvecklingsavdelningen ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

serveringsstället.

Varje anmält försäljningsställe kommer att få minst ett besök per år. Kommunens tillsyn av ölförsäljning ska främst inriktas på en förebyggande tillsyn som innebär att ge råd, stöd och information till näringsidkarna. Vid tillsynen ska särskild uppmärksamhet läggas på att titta på hur egenkontrollen fungerar. Näringsidkarna blir på så vis erinrade om att de ska följa bestämmelserna om åldersgränsen i alkohollagen och ha egna rutiner för att följa alkohollagen.

3. Kommunens tillsyn enligt tobakslagen

Tobakslagen innehåller bl.a. regler om begränsning av rökning i vissa lokaler, rökfri arbetsmiljö, varningstexter och innehållsdeklaration på förpackningar, begränsningar av handel och marknadsföring samt produktkontroll av tobaksvaror. Kommunerna ansvarar för den omedelbara tillsynen av bestämmelserna om rökfria miljöer (förutom på arbetsplatser) och handeln med tobak.

Näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenter ska **enligt nuvarande tobakslag** anmäla försäljningen hos den kommun där försäljningen sker. Anmälan skall göras senast när försäljningen påbörjas. **I förslag på ny tobakslag kommer de näringsidkare som vill tillhandahålla tobaksvaror till försäljning istället ansöka om tillstånd för detta hos kommunen. Tillståndsprövningen kommer i allt väsentligt likna den som gäller för serveringstillstånd. Prövningen bör sålunda avse dels sökandens s.k. vandel – i huvudsak ekonomisk skötsamhet och eventuell förekomst av tidigare brottslig belastning. Beslut förväntas komma under 2018.**

Näringsidkaren skall även utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Egenkontrollprogrammet ska bland annat innehålla rutiner för hur anställd personal ska få information om åldersgränsen, rutiner för att undvika risken att tobaksvaror langas och rutiner för skyltning som informerar om åldersgränsen som ska bifogas ansökan.

Alla anmälda försäljningsställen kommer att få minst ett besök per år. I samband med besöken kontrolleras bland skyltning av åldersgräns och att det finns ett egenkontrollprogram som är anpassat efter verksamhetens behov och förutsättningar.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av Socialnämnden, och beslutas med stöd av 9 kap. 2 § alkohollagen samt 19 a § tobakslagen.

Uppföljning och uppdatering

Utvecklingsavdelningen ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Vid besöken överlämnas också, **vid behov**, information om tobakslagen till försäljningsstället.

---

4. Kommunens tillsyn enligt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel

Vissa receptfria läkemedel får från den 1 november 2009 säljas på andra försäljningsställen än apotek. Läkemedelsverket ansvarar för den övergripande tillsynen medan kommunen ansvarar för den lokala tillsynen.

Näringsidkare som vill bedriva detaljhandel med vissa receptfria läkemedel måste först anmäla detta till Läkemedelsverket. Näringsidkaren måste utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och hanteringen av läkemedel och se till att det är ett egenkontrollprogram som är anpassat till verksamheten.

Nikotinläkemedel inryms från och med den 1 november 2009 i begreppet vissa receptfria läkemedel. Regelverket för detaljhandel med nikotinläkemedel upphör därmed att gälla. Om en anmälan gjorts om försäljning av nikotinläkemedel till kommunen enligt tidigare lagstiftning, behöver inte en ny anmälan göras till Läkemedelsverket. Om sortimentet däremot ska utökas till att omfatta ytterligare receptfria läkemedel måste detta anmälas.

Alla anmälda försäljningsställen kommer att få minst ett (1) besök per år. I samband med besöken kontrolleras bland annat skyltning av åldersgräns och att förvaringen av läkemedlen sker på ett betryggande sätt för att undvika stölder och snatterier. Ett egenkontrollprogram ska finnas som är anpassat efter verksamhetens behov och förutsättningar. Vid besöket överlämnas också vid behov information om lagen om handel med vissa receptfria läkemedel till försäljningsstället.

---

5. Tillsynens genomförande

Tillsynspersonalen ska ha tjänstgörings ID-kort som styrker att de företräder tillsynsmyndigheten och har rätt att få tillträde till serveringslokaler och förrådsutrymmen.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av Socialnämnden, och beslutas med stöd av 9 kap. 2 § alkohollagen samt 19 a § tobakslagen.

Uppföljning och uppdatering

Utvecklingsavdelningen ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

På grund av risken för hot och våld och utifrån bevisföringsfrågor skall tillsyn aldrig utföras ensam.

Tyngdpunkten i tillsynsarbetet ska ligga på rådgivande och förebyggande verksamhet. Tillsynsbesöken utgör ett lämpligt tillfälle för tillsynsmyndigheten att ge råd och stöd till tillståndshavare och till de som bedriver detaljhandel eller servering av öl samt näringsidkare som säljer tobaksvaror och receptfria läkemedel.

Den som gör tillsynen bör alltid, på plats, återkoppla till serverings eller försäljningsansvarig vad som uppmärksammas, innan tillsynen avslutas. Om allvarliga brister framkommer ska den som gör tillsynen vara särskilt noga med att förklara varför bristerna betraktas som allvarliga och vilka konsekvenser allvarliga brister kan medföra.

Tillsyn ska alltid dokumenteras. Dokumentation sker i Alk-T och OL-2. Överträdelser eller åsidosättande av försäljningsbestämmelser ska dokumenteras grundligt. För att ge en helhetsbild av de förhållanden som råder på försäljnings- eller serveringsstället ska även goda förhållanden dokumenteras.

Om anmärkning har gjorts vid tillsynsbesöket ska en tillsynsrapport skickas till berörd tillståndshavare. Tillståndshavaren får då möjlighet att ge sin bild av vad som har hänt och meddela vad denne tänker göra för att se till att eventuella överträdelser eller åsidosättanden rättas till så att de inte upprepas.

Ett uppföljande tillsynsbesök, för att ta reda på om bristerna eller förseelserna är en engångsföreteelse eller om de är återkommande, ska planeras in om tillsynen påvisat allvarliga brister eller förseelser.

6. Plan för genomförande av tillsyn 2018

Tillsyn av restauranger med serveringstillstånd sker i huvudsak fredag eller lördagskvällar. Under 2018 planerar alkoholhandläggarna att ha ett antal samordnade tillsynstillfällen med polis och skattemyndighet av restauranger med serveringstillstånd samt försäljningsställen av folköl, tobak och receptfria läkemedel. Tidpunkter för den samordnade tillsynen har bestämts vid ett gemensamt planeringsmöte med berörda myndigheter. De restauranger och handlare som får samordnad tillsyn väljs ut i samråd med skattemyndigheten och polisen.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av Socialnämnden, och beslutas med stöd av 9 kap. 2 § alkohollagen samt 19 a § tobakslagen.

Uppföljning och uppdatering

Utvecklingsavdelningen ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Utöver den samordnade tillsynen kommer ordinarie tillsyn av objekt som inte omfattas av den samordnade tillsynen att ske. Detta för att nå målet att alla tillståndshavare ska få minst ett tillsynsbesök per år. Ytterligare tillsyn kommer också att genomföras i syfte att följa upp eventuella anmärkningar vid tidigare besök. **Inre tillsyn kommer att bedrivas löpande under hela året.**

Värmdö kommun har många skärgårdskrogar med serveringstillstånd och affärer som säljer öl, tobak och receptfria läkemedel på öarna. Flera av dessa ställen har öppet endast sommartid. För att det ska vara möjligt att genomföra tillsynen i skärgården ska alkoholhandläggarna intensifiera tillsynen under perioden juni - augusti tillsammans med polis, sjöpolis och skattemyndigheten. Tillsynen innefattar då både restauranger med serveringstillstånd och affärer som säljer tobak, folköl och receptfria läkemedel. Tillsyn över tobak, folköl och receptfria läkemedel kommer att ske dagtid under 2018.

All tillsyn bedrivs i princip alltid oanmäld.

Genom vår tillsyn hoppas vi få bort eventuella missförhållanden, förhindra att nya uppstår och skapa ett gott samarbete mellan Värmdö kommun, samarbetspartners och berörda affärsverksamheter.

Vårt mål är att tillsyn skall användas som ett medel för att skapa en sund och trivsamt miljö i Värmdö kommun.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av Socialnämnden, och beslutas med stöd av 9 kap. 2 § alkohollagen samt 19 a § tobakslagen.

Uppföljning och uppdatering

Utvecklingsavdelningen ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.